

Informatienota voor de raad

Datum juni 2022

Onderwerp	Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022
Versienummer	V1.0

Portefeuille houder Michiel van Willigen

Informant Eva Molendijk
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 4982824
Email E.Molendijk@zwolle.nl
Bijlage Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022
Visualisatie (via de link te benaderen)
<https://public.tableau.com/app/profile/nationaal.instituut.voor.budgetvoorlichting/viz/VisualisatieZwolle2022/Dashboard1>

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

van de Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022 en de voorgestelde wijze van afdoening van de toezegging 645.

Datum juni 2022

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Uw raad heeft het nieuwe college gevraagd om een Minima-effectrapportage (MER). Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) heeft dit onderzoek in februari-mei 2022 uitgevoerd. De Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022, geeft de invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen weer op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Met deze nota informeren we u over de uitkomsten van dit onderzoek.

Kernboodschap

Bijna alle onderzochte huishoudens met een laag inkomen (van bijstandsniveau tot en met 130 procent van de geldende bijstandsnorm) in de gemeente Zwolle zijn in staat om de noodzakelijke uitgaven uit het basispakket plus de uitgaven voor sociale participatie te bekostigen. Alleen een paar met een volwassen kind heeft op bijstandsniveau een niet passende begroting. Het volwassen kind komt voor zowel het Jeugdfonds Sport als de Kindregeling niet meer in aanmerking en maakt wel de kosten voor sport en school. Verder zorgen de diverse gemeentelijke regelingen voor voldoende ondersteuning voor de andere doorberekend huishouden. Mits ze alle regelingen hebben aangevraagd waarop ze recht hebben, ze goed met geld omgaan en geen extra persoonlijke onvermijdbare uitgaven hebben. In vergelijking tot het vorige onderzoek (2018) zijn een aantal gemeentelijke regelingen veranderd. In de MER zijn deze regelingen doorberekend en in zijn algemeenheid hebben alle huishoudens meer bestedingsruimte ten opzichte van 2018.

Toelichting

Een MER laat zien wat het effect van rijks- en gemeentelijke inkomensondersteuning voor diverse huishoudtypes op hun huishoudplaatjes. Het onderzoek gaat uit van inkomsten en basisuitgaven aan voeding, wonen en sociale participatie in 2022 waarbij de gegevens van de nieuwe Zorgkostenregeling (2022) en de eenmalige energietoeslag van 800,- zijn meegenomen, om ook het effect van deze gemeentelijke regeling inzichtelijk te maken.

In de minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt:

- a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
- b. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
- c. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
- d. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- e. Een paar zonder kinderen;
- f. Een paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
- g. Een paar met twee oudere kinderen, waarvan één meerderjarig (14 en 18 jaar);
- h. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een zorgvraag;
- i. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag.

De diverse vormen van inkomensondersteuning in de gemeente Zwolle hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners. Zonder de kwijtschelding van de lokale lasten, de Zorgkostenregeling bestaande uit een tegemoetkoming van het verbruikte eigen risico en de

Datum juni 2022

tegemoetkoming hoge zorgkosten voor chronisch zieken en mensen met een beperking, het Participatiefonds, het Jeugdfonds Sport, de Kindregeling, de Individuele Inkomenstoeslag, én de energietoeslag, ontstaan er wel ernstige tekorten.

Welke huishoudens zijn kwetsbaar?

In de gemeente Zwolle zijn er meerdere minimaregelingen voor de huishoudens met (oudere) kinderen. Hiermee is rekening gehouden in de begrotingen. Wanneer we deze regelingen buiten beschouwing laten zien we wel behoorlijke tekorten ontstaan (zie paragraaf 4.6 van het MER rapport). Dat maakt deze huishoudens kwetsbaar in die zin dat als ze niet gebruik maken van de regelingen of om één of andere reden toch geen recht hebben, ze te maken kunnen krijgen met deze maandelijkse tekorten.

Voor alle huishoudens geldt het effect van de hoge inflatiecijfers. Zo zijn de kosten van voeding nu al sterk gestegen. Als deze blijven stijgen zal elk huishouden hiermee te maken krijgen en zullen **met name de grotere huishoudens** die verschillen negatiever ervaren. Dit geldt ook voor de kosten van energie waarvoor de energietoeslag ter ondersteuning geldt. Deze wordt eenmalig uitgekeerd. Blijven de energiekosten hoog dat zal het huishouden hiervan het volgende jaar de gevolgen zien op de begroting.

Een paar met twee oudere kinderen

Het paar met twee oudere kinderen waarvan één 18 jarige mbo-student heeft te maken met een tekort op bijstandsniveau. Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau de maandbegroting niet rondkrijgen. Nadat alle basisuitgaven en de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan, resteert er een negatief saldo van 89 euro. Ook bij het hogere inkomen is er geen of nauwelijks bestedingsruimte.

Alleenstaande met een chronische ziekte of beperking

De alleenstaande met een chronische ziekte of beperking heeft op bijstandsniveau net geen tekort. De bestedingsruimte is 11 euro per maand. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar. Als er sprake is van hogere meerkosten in verband met de zorgvraag, dan zal dit al snel leiden tot een tekort.

De lage bestedingsruimte tot en met 120 procent wordt veroorzaakt door de zorgkosten, te weten de extra voedingskosten, vervoerskosten, de eigen betalingen voor medicijnen en attentiekosten. Deze worden ten dele ondersteund door de gemeentelijke regelingen. Zonder zorgkosten heeft een alleenstaande een positiever saldo.

Armoedeval

Een armoedeval of doorstroomval is nauwelijks te constateren bij de onderzochte huishoudens. We zien dat de bestedingsruimte voldoende stijgt bij hogere inkomens om de afbouw van de regelingen te compenseren en nog alle uitgaven te kunnen doen. Het saldo (hetgeen wat onder de streep zichtbaar is) is hoger bij een hoger inkomen in vergelijking tot het inkomen daarvoor. Alleen een paar met jonge kinderen heeft bij het inkomen op 120 procent van de bijstandsnorm een lager saldo dan bij het inkomen op 110 procent. Ze kunnen niet meer gebruik maken van zowel het Jeugdfonds Sport Zwolle als de Kindregeling. De alleenstaande onder de AOW-leeftijd met een zorgvraag heeft bij het inkomen op 120 procent van de bijstandsnorm geen hoger saldo dan op 110 procent. De meerkosten van de maaltijdvoorziening, waarvan een huishouden met een zorgvraag gebruik maakt, drukken bij de hogere inkomens sterker op de begroting ook als rekening is gehouden met de vergoeding vanuit de bijzondere bijstand.

Datum juni 2022

Toezegging 645

Bij de begrotingsbehandeling op 15-11-2021 over de begroting 2022 heeft wethouder De Jong in reactie op Amendement 2, 'AOW'ers en cultuur versterken elkaar' (fracties SP en PvdA) toegezegd om bij de in 2022 op te leveren minima-effectrapportage de raad nader te zullen informeren over de effecten van het (weer) toelaten van AOW'ers tot de participatieregeling.

Met deze raadsinformatienota informeren we u over de voorgestelde wijze van afdoening van deze toezegging. De Minima-effectrapportage gemeente Zwolle 2022 geeft geen aanleiding op het Participatiefonds (weer) open te stellen voor inwoners vanaf AOW leeftijd.

De onderzochte huishoudplaatjes van ouderen blijken namelijk voldoende financiële ruimte te bieden om de kosten van sociale participatie te kunnen voldoen. Dit geldt zowel voor alleenstaande ouderen met en zonder zorgvraag. Deze huishoudens hebben voldoende bestedingsruimte om de uitgaven voor sociale participatie te kunnen betalen. Ook zonder ondersteuning uit het Participatiefonds. Uit de MER 2018 bleek eerder iets vergelijkbaars, waarna is besloten de participatiefonds te richten op inwoners van 18 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd.

Aanbevelingen Nibud

Het Nibud doet een aantal aanbevelingen die relevant zijn voor Zwolle. Een aantal aanbevelingen worden reeds uitgevoerd. Zo hebben we in een vroeg stadium besloten om de hoge energielasten te beperken door, inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum, de energietoeslag toe te kennen. Vanaf 1 januari 2022 hebben we de zorgkostenregeling, met een vergoeding voor (deels) verbruikte eigen risico, dat helpt te voorkomen dat mensen zorg gaan mijden vanwege de kosten. Het verminderen van niet-gebruik van minimaregelingen heeft continu onze aandacht. Met het verder door ontwikkelen van ons Kindloket maken we stappen met het verbeteren van de vindbaarheid van de minimaregelingen.

Consequenties

De MER gaat uit van gemiddelde inkomsten en uitgaven. Werkelijke kosten voor Zwolse huishoudens kunnen afwijken. Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Financiën

nvt

Communicatie

n.v.t.

Datum juni 2022

Vervolg

We bevinden ons in een roerige tijd met een ongekende inflatie. Dit zorgt bij iedereen, en vooral bij financieel kwetsbare huishoudens, voor zorgen en voor problemen. Dit heeft onze continue aandacht. We monitoren de ontwikkeling van de prijspeil en inflatie. Als deze ontwikkelingen aanleiding geven, laten we de MER nogmaals doorrekenen.

We krijgen van het Rijk eenmalig extra geld om te besteden aan kwetsbare huishoudens, om hen te helpen bij het nemen van maatregelen die de energierekening omlaag brengen. Er wordt een raadsvoorstel voorbereid over de besteding van de eenmalige beschikbaar gestelde rijksmiddelen.

In het coalitieakkoord staat dat we de inkomensgrens voor de Kindregeling en vergoeding voor sportverenigingen van 110 naar 130% willen verhogen. Er wordt een raadsvoorstel voorbereid en in het najaar aan u aangeboden met een voorstel om de verordening Kindregeling hierop aan te passen. De aanbeveling in de MER over de Kindregeling wordt hierbij meegenomen.

Ook zal de inkomensgrens voor kinderen die sporten via Jeugd Sportfonds onder de 12 jaar worden verhoogd vanaf 2023. In het coalitie akkoord staat dat kinderen die in armoede opgroeien, een extra moeilijke start maken. Dat willen we voorkomen. Zo komen er meer kinderen voor in aanmerking en kunnen zij deelnemen als ieder ander kind. Dit heeft een positief effect op de genoemde armoedeval van een paar met jonge kinderen bij een inkomen van 120%. Tenslotte verhogen we de leeftijdsgrens voor sporten via het Jeugd Sportfonds tot 23 jaar. Dit sluit aan bij de hetgeen in het coalitie akkoord staat, namelijk voor jongeren in de leeftijd van 18 tot 23 jaar uit gezinnen met lage inkomens realiseren we indien nodig, maatwerktrajecten, zodat ze niet tussen wal en schip raken.

Recentelijk zijn we gestart bij Tiem met het inzetten van de tool WerkloonT van Stimulansz. Met WerkloonT maken we inzichtelijk wat de financiële gevolgen voor mensen zijn als zij vanuit de bijstand (meer) gaan werken. Het Nibud adviseert de gemeente een vergoeding te verstrekken voor vervoerskosten of andere werk gerelateerde kosten, als dit niet door de werkgever wordt aangeboden. Nadat we in praktijk de inzet en uitkomsten van WerkloonT hebben gemonitord komen we met een reactie op het advies van Nibud.

Openbaarheid

Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer

Datum juni 2022